

Милош Ковачевић

Поштовани пријатељи, драге колеге,

Пошто сам неколика пута говорио на промоцијама *Нове Зоре*, а вечерас сам мало и прикаснио на промоцију, мислим да би боље било да ме Братић није прозвао да говорим, будући да мислим да је сасвим довољно да говорим овдје присутни а предвиђени за промоцију. Али кад ме је Братић већ прозвао, дужан сам да кажем неколико реченица о *Новој Зори*, заправо о путевима *Нове Зоре* од 1. до 39. броја. Говорићу, заправо, о самој концепцији Нова Зора, и шта она представља на културној, односно књижевно-културној сцени српскога народа. И одмах треба рећи да су часописи овога типа врло ријетки, готово раритетни код Срба. Кад се погледају сви актуелно српски часописи књижевно-културног типа, тј. часописи који се тематски везани за српску књижевност и културу, онда би се Нова Зора могла, како је то једном рекао Добрица Ћосић, ставити уз раме *Летопису Матице српске*, најстаријем српском књижевном часопису, а свакако и једном од најугледнијих. Посматрана у суодносу с *Летописом*, *Нова Зора* би се могла чак сматрати неком врстом хеперболисаног *Летописа Матице српске*. Зашто хиперболисано? Зато што Летопис Матице српске доноси неупоредиво много мањи број прилога, строго програмски задатих: књижевни текстови, покоји књижевнотеоријски или књижевноисторијски рад, и, нормално, приказе и рецензије. У односу на *Летопис Нова Зора* има кудикамо шири тематски спектар, и строго незадату једнообразну структуру бројева. У *Новој Зори* имамо сукус, заправо једну врсту сукуса српске националне свијести у огледалу шире схваћене српске културе и књижевности као њеног интегралног дијела.

Из тих разлога Братићу нити је био циљ био нити би он са својим схватањем мисије књижевно-културолошког часописа могао *Нову Зору* направити као строго научни књижевни часопис. Научни се часописи, наиме, морају руководити строгим принципима, морају имати строгу тематско-научну структуру текстова: толико и толико расправа, научних радова, огледа, прегледних радова, приказа, рецензија и сл. А у *Новој Зори* тешко да ћете од првога до 39. броја наћи два броја у коме су све рубрике подударне. Зашто? Зато што бројеви *Нове Зоре* на неки начин одражавају и осликавају културни и књижевни живот српскога народа. Тако ако је у времену излагања једнога броја у култури српскога народа најбитнија прослава неког јубилеја, онда ће Нова Зора имати у том броју претежно текстове посвећене том јубилеју, као што је то случај са овим 39. бројем у коме доминирају текстови посвећени Његошу, поводом 200-годишњице његовога рођења. Ако у времену припреме једнога броја нема јубилеја, онда ћете имати прави часописни спектар културних и књижевних догађања, посебно с обзиром на догађања у књижевним радионицама српских писаца. У тим бројевима по правилу ће доминирати чисти књижевни текстови, текстови који одражавају актуелни тренутак српске књижевности, али и они који потврђују њену непрекинуту нит. Нема заправо ни једнога догађаја да је значајан за српску културу који *Нова Зора* бар не региструје. И кад погледате *Нову Зору* од првога до овог 39. броја, видећете двије врло битне ствари, које *Нову Зору* чине посебном. Видјећете, наиме, да нема ни једнога броја који не доноси и неколика чиста научна рада, односно који не доноси текстове са чисто научним критеријумима анализе. Тако се радови у *Новој Зори*, која се, што није безначајно, налази на списку референтних научних часописа Министарства просвете и науке Србије, узимају чак и као основ

докторандима за пријаву докторских дисертација, али и менторима за референце које их за менторе квалификују. Тако је *Нова Зора* срећан спој есејистичких и чисто научних прилога, што јој омогућава да буде добро прихваћена не само у широј читалачкој публици, него и оној строго научно оријентисаној. Јер, *Нова Зора* на неки начин прати и књижевнотеоријски и лингвистичкостилистички аспект српске културе, што је њен претежни научни дио. Онај други дио који је много значајнији за саму културу, а то је праћење самог књижевног и културног живота који се строго не односи на само науку, него ће касније бити предмет научне анализе, *Нову Зору* чини врло препознатљивим и упечатљивим књижевним и културним часописом. Готово да нема ни једнога писца нити значајнијег српског културног посленика на актуелној српској књижевној и културној сцени који се није нашао међу именима што су на корицама одштампана на једном од првог до тридесет деветог броја, тј. међу именима која говоре или о којим се говори у неком од текстова *Нове Зоре*. И не само актуелна него и имена из српске културне и књижевне прошлости.

Братић је, наиме, концепирао *Нову Зору* тако да на њеном почетку, у почетним текстовима свакога броја, имамо неку врсту евокације славне прошлости. Друкчије речено, сваки пут на почетку долази нека врста реминисценције о различитим темама које се тичу српске културне историје и српске књижевности. Тако ћете у свакоме броју наићи на славне и мање славне претходнике који ће нас подсетити како је јуче било, и то не с примарним циљем да нас подсјете како је јуче било, него да нас подсјете да садашњост не смије бити лошија од прошлости, да мора баштинити искуства прошлости, е да би таква садашњост партиципирала у бољој будућности. Братићев циљ је очигледан, *Нова Зора* са сваким новим бројем треба на неки начин да направи искорак ка бољој будућности српске науке и културе.

Било би неправедно да не кажем да *Нова Зора* има један врло битан сегмент на који се у часописима сличнога типа ријетко скреће пажња. Она је и својеврсна хроника културног и књижевног живота Срба, прије свега оних у Херцеговини, али и свих Срба, јер *Нова Зора* није локални часопис, него свесрпски културни и књижевни часопис; она не дијели него обједињује српску књижевност и културу. А та хроника се најтеже постиже у часописима. Ријетки су данас часописи у којима се не само приказује него и вреднује српска књижевна и културна продукција. А управо то његује *Нова Зора*. Она није прекинула са оним са чиме су књижевна критика и књижевна теорија готово прекинуле, а то је вредновање актуелног књижевноумјетничког и научног стваралаштва. Тако у *Новој Зори* можете пронаћи све оно што је релевантно за српску културу, и посебно за српску књижевност у датој или претходној години. Рјетки су случајеви да *Нова Зора* доноси приказе књига издањем старијих од двије године. Зашто? Зато што *Нова Зора* једва чека да се појави нешто добро на књижевној сцени да би му посветила пажњу, и читалачкој публици указала на то.

Ако би постојала награда за часопис који је универзално српски, за часопис који обједињује читав српски културни и књижевни простор, онда би ту награду без икакве конкуренције прије свих заслужила *Нова Зора*. Надам се да ће једног дана и таква награда бити васпостављена, ако ни због ког другог разлога, онда због неизмјеног значаја који *Нова Зора* има у српској култури. У то име ја јој, и Братићу као њеном уреднику, ту награду унапријед честитам.